

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

en osaa sanoa

Voit halutessasi esittää huomioita:

-

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

en osaa sanoa

Voit halutessasi esittää huomioita:

-

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain, myöhemmän vanhuspalvelulaki, mukaiset palvelut ovat parhaillaan ja lähitulevaisuudessa merkittävästi riittämättömän resursoinnin alaisia. Tällä tapaa vammaispalvelulakiin nähden kyseisten lakien ensisijaisuuden voidaan katsoa johtavan riittämättömään palvelutarpeeseen vastaamiseen hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungissa. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat määrärahasidonnaisia, jolloin niiden saatavuus voi vaihdella merkittävästi alueesta riippuen, mikä asettaa mittavan haasteen yhdenvertaisuuden toteutumiselle.

Vaikka tämä lakiesitys korostaa sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain ensisijaisuutta, se ei korvaa kyseisten lakien puutteellista toteutusta ja siten varmista esimerkiksi ikääntyneiden vammaisten henkilöiden palvelutarpeeseen vastaamista. Esityksen sivulla 29 on mainittuna elämänvaiheelle ominainen palvelutarve ja korostetaan, että vammaispalvelulain mukaisia palveluita myönnetään vain, jos palvelutarve poikkeaa ominaisesta palvelutarpeesta. Tähän tulee tämän lakiesityksen mahdollisesti voimaan astuessa selkeä ja avoin toimintamalli, jolla ensisijaiseen lainsäädäntöön kuuluvien palvelujen mahdollinen riittämättömyys voidaan todeta.

Olennaista on, että vammaisen henkilölle varmistetaan subjektiivinen oikeus palveluihin lainsäädännön ensi- tai toissijaisuudesta riippumatta. Tämän takia sivuilla 29 ja 30 mainittu ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen riittävyyttä tulee tarkastella erittäin kriittisesti. Nykyhetkellä ja tulevaisuudessa sosiaali- ja terveystieteisiin tulee kohdistumaan mittavia leikkauksia järjestäjätasolla, jolloin ensisijaisten palveluiden saatavuus on ylipäätään uhattuna.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Kuten edellisessä vastauksessa olemme todenneet.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

kyllä osin

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Nykyisellään sosiaalihuoltolain edun ja maksuttomuuden suhdetta toivotaan kehitettäväksi joka tapauksessa, jotta mahdollinen maksullisuus ei muodostu esteeksi palvelun käytölle.

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

kyllä

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

-

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

Luonnokseen on kirjattu nykytilanteessa päivätoiminnasta, että osallistuakseen henkilön tulee olla kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkeikää nuorempi. EKL ei voi missään muotoa hyväksyä tätä rajausta, joka on käytännössä ikärajaus. Vertauksena ikääntyneiden päivätoiminta on ollut uhattuna useilla hyvinvointialueilla, jolloin ikärajausten kohdistuessa vammaispalveluihin kuuluvaan

päivätoimintaan henkilölle, jolla on muuten oikeus vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin, tulisi käytännössä merkittävä rajausta sosiaaliseen elämään ja yhteiskuntaan osallistumiseen.

Kivinen Eero
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry